

Forskning på de kulturministerielle videregående uddannelser

AC's KUM-kreds har i 2007 drøftet hvorledes forskningsbaserings af de videregående uddannelser under Kulturministeriet bedst kan indkredses. AC's KUM-kreds består af medlemsorganisationer, der har særlig interesse for Kulturministeriets uddannelser, hvad enten der er tale om aftager- eller medarbejderinteresser. Organisationerne er Arkitektforbundet, Bibliotekarforbundet (BF), DM (Dansk Magisterforening), Dansk Organist og Kantor Samfund (DOKS) samt Dansk Musikpædagogisk Forening (DMpF).

Nærværende notat forsøger at indkredse det særlige krydsfelt mellem forskningsbaserings og den kunstneriske virksomhed, der er kendetegnende for de videregående uddannelser under Kulturministeriet. AC's interessefelt blandt de videregående uddannelser under Kulturministeriet kan umiddelbart opdeles i tre hovedområder:

- Musik- og musikpædagogikuddannelserne
- Arkitekt-, design- og konservatoruddannelserne
- Bibliotekaruddannelsen

De videregående uddannelser under Kulturministeriet har i de senere år gennemgået en større udvikling. Siden slutningen af 1990'erne har Kulturministeriet igangsat en række uddannelsesreformer med det formål at udvikle en bachelor-/kandidatstruktur på uddannelsesinstitutionerne, der modsvarer de universitære uddannelser og dermed lever op til Bologna-deklarationens forskrifter. Til dette formål udgør forskningen, som grundlag for uddannelsernes forskningsbaserings, en helt central rolle.

Flerårsaftalen fra 2003 – 2006 havde blandt andet som indsatsområde, at arkitektuddannelserne og designuddannelserne, ligesom allerede gældende for Biblioteksskolens og Konservatorskolens uddannelser, skulle organiseres i en 3+2-struktur. Et andet særligt indsatsområde var en styrkelse af designforskningen i et samarbejde mellem de to arkitektskoler og de to designskoler, med henblik på at gøre uddannelserne forskningsbaserede.

Udfordringen har været - og er fortsat - at få etableret en meningsfuld betydning af de kunstneriske videregående uddannelsers forskningsbaserings, således at forskningen kan berige og tilføre kvalitet til uddannelserne samtidig med, at uddannelsernes særkende som kunstneriske/kulturelle uddannelser fastholdes.

De største uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriets ressort, er biblioteksskolen, arkitektskolerne og designskolerne der tilsammen tegner sig for 2/3 af alle studerende fordelt på 20 videregående uddannelsesinstitutioner. De seks musik-konservatorier tegner sig for knap ¼ af de studerende mens de resterende institutioner inden for film, teater, billedkunst, kunsthåndværk mv. tegner sig for resten. Biblioteksskolen fik status af højere uddannelsesinstitution i 1998, mens Konservatorskolen fik sin status som højere uddannelsesinstitution i 2003. Det er planen, at også designskolerne inden for en kortere årrække skal opnå status som højere uddannelsesinstitution.

Det kan konstateres, at transformationen af de kunstneriske videregående uddannelser mod en stærkere forskningsbaseret uddannelse finder sig på forskellige faser afhængig af, hvornår reformprocessen for den enkelte uddannelse er igangsat. Designuddannelsen er således den seneste i en længere række af uddannelsesreformer. De udfordringer designområdet står overfor – og for så vidt også flere af de andre kunstneriske uddannelser - indfanges i følgende citat:

*"Designforskning står i dag samme sted som den medicinske forskning stod i begyndelsen af det forrige århundrede og ingeniørvidenskaben i midten af det forrige århundrede. Disse veletablerede praksisdiscipliner rummede store summer af erfaringsbaseret viden, men havde ikke forskningstradition, forskeruddannelse eller en fælles faglig videnskabsteori."*¹

Til brug for en nærmere beskrivelse af uddannelsernes forskningsbaseret uddannelse tages udgangspunkt i følgende forhold, der har betydning for forskningsgrundlaget:

1. Institutionernes definitioner og afgrænsninger
2. Formålsparagraffer
3. Forskningsbudgetterne
4. Tildeling af doktorgrader
5. Ansættelsesbekendtgørelse og stillingsstruktur

Ad. 1, Institutionernes definitioner og afgrænsninger

En gennemgang af de forskellige uddannelsers regelgrundlag, forskningsplaner og institutionsforhold, vidner om forskellige tilgange til sammenhængen mellem forskning og det kunstneriske eller kulturelle islæt i uddannelserne. Det kan derfor hurtigt konstateres, at der ikke kan gives en entydig definition af hvad der kendetegner forskningsbaseret uddannelse på Kulturministeriets videregående uddannelser ej heller hvorledes institutionerne selv definerer deres uddannelser i forhold til forskningsbaseret uddannelse som begreb.

Kulturministeriet har formuleret et bud på uddannelsesinstitutionernes særlige profil, hvor netop det kunstneriske udviklingsarbejde og udbud af kulturbærende fag sammen med forskning fremhæves som kendetegnende for institutionerne og uddannelserne:

*"Kulturministeriet ser de kunstneriske uddannelsesinstitutioner som mere og andet end uddannelsesinstitutioner. De er også kulturinstitutioner, som ikke kun danner en ramme om overleveringen af kulturbærende fag og traditioner, men også danner ramme om kunstnerisk udviklingsarbejde, forskning og forskellige former for formidlingsvirksomhed. Derfor spiller de kunstneriske uddannelsesinstitutioner en vigtig rolle i kulturlivet, både på nationalt og lokalt niveau."*²

Hvis man ser nærmere på de forskellige institutioners egne definitioner af forskningen vidner det om, at der for institutionerne er tale om nyt land, der skal betrædes. Et felt der er så nyt, at der ikke blot er tale om at "kopiere" den universitære forskning og videnskabelige metode; institutionerne skal finde og udvikle deres egen forskningstradition, der bygger videre på uddannelsernes styrkefelter, kunstneriske værdier og praksisorienterede uddannelsesstraditioner:

"En konsekvens af konservatoriets praksisorienterede snarere end teoretiske udgangspunkt er, at institutionen i forskningsmæssig sammenhæng har mulighed for at forblive paradigmenetral og således indgå i forskningssamarbej-

¹ Danmarks Designskoles plan for forskning og kunstnerisk virksomhed 2003-06

² Kulturministeriets hjemmeside (2007)

der på tværs af de traditionelle akademiske skel mellem eksempelvis det humanistiske og det naturvidenskabelige paradigme.”³

”Den arkitektfaglige forskning har traditionelt bevæget sig i et spændingsfelt mellem kunst, videnskab og den praktiske udøvelse af faget. Arkitektfagets kunstneriske dimension og det forhold, at udøvelsen af arkitektfaget baserer sig på erfaringer og viden, som går på tværs af den humanistiske, den samfundsvidenskabelige og den teknisk-naturvidenskabelige sfære med vidt forskellige videnskabelige metoder og traditioner, giver særlige vilkår for den forskningsmæssige udvikling af viden inden for arkitektfaget.”⁴

Konserverings-/restaureringsvidenskaben har sin oprindelse i håndværk og kunst såvel som i de humanistiske, tekniske og naturfaglige videnskaber. Den adskiller sig på den ene side fra håndværket og kunsten ved sin kognitive og systematiske analyse, diagnose og problemløsning som baggrund for den praktiske konservering og restaurering. På den anden side adskiller den sig fra andre relaterede videnskaber ved sin stærke baggrund i de praktiske færdigheder og viden om kompleksiteten i og interaktionerne mellem genstandsmaterialerne, deres egenskaber og informationer samt omgivelsernes indflydelse herpå.”⁵

Ad. 2. Formålsparagraffer

De kulturministerielle videregående uddannelsesinstitutioners opgaver reguleres i bekendtgørelse af lov om videregående kunstneriske uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet, dog har Danmarks Biblioteksskole sin egen lov. Uddannelsernes forskellige balancer mellem det forskningsbaserede og det kunstneriske grundlag, gradbøjes ganske tydeligt i institutionernes formålsparagraffer:

- Danmarks Biblioteksskole har som højere uddannelsesinstitution under Kulturministeriet til opgave at give videregående uddannelse og at drive forskning inden for biblioteks- og informationsvidenskab indtil det højeste videnskabelige niveau.
- Kunstakademiets Arkitektskole og Arkitektskolen i Aarhus har som højere uddannelsesinstitutioner til opgave på kunstnerisk og videnskabeligt grundlag at give uddannelse i arkitektur indtil det højeste niveau samt at udøve kunstnerisk udviklingsvirksomhed og på videnskabeligt grundlag at drive forskning inden for arkitekturen.
- Kunstakademiets Konservatorskole har som højere uddannelsesinstitution til opgave på kunstnerisk og videnskabeligt grundlag at give uddannelse i konservering og restaurering indtil det højeste niveau samt på videnskabeligt grundlag at drive forskning inden for disse fagområder.
- Musikkonservatorierne har til opgave tilsammen at varetage den højeste uddannelse i musik og musikpædagogik og i øvrigt bidrage til fremme af musikkulturen i Danmark. Musikkonservatorierne skal endvidere udøve kunstnerisk og pædagogisk udviklingsvirksomhed og kan på videnskabeligt grundlag drive forskning inden for deres fagområder.
- Danmarks designskole har til opgave at give uddannelse inden for kunsthåndværk, design og beslægtede fag.

³ Det Jyske Musikkonservatoriums forskningsstrategi 2006-2010

⁴ Arkitektskolen Aarhus's hjemmeside (2007)

⁵ Kunstakademiets konservatorskole forskningsprogram (2002)

- Center for Designforskning skal medvirke til at styrke den igangværende forskning på designområdet og bidrage til at opbygge forskningsmiljøer på de to designskoler så de på sigt kan opnå status af højere læreanstalter og uddanne bachelorer og kandidater på linje med arkitektskolerne.

Biblioteksskolens formålsparagraf minder mest af alle om universitetslovens formålsparagraf. Arkitektskolerne og Konservatorskolen lægger vægt på såvel forskning som kunstneriske udviklingsvirksomhed som grundlag for uddannelserne. Musikkonservatoriernes formålsparagraf lægger mest tydeligt vægt på uddannelsernes kunstneriske grundlag. Hvor forskningen for de førstnævnte institutioner er formuleret som en pligt, er der for musikkonservatorierne tale om en ret; konservatorierne *skal* udøve kunstnerisk og pædagogisk udviklingsvirksomhed, og *kan* på videnskabeligt grundlag drive forskning inden for deres fagområder.

De to designskoler – Danmarks Designskole og Designskolen i Kolding befinder sig i en udviklingsproces der sigter mod at kunne opnå godkendelse som højere uddannelsesinstitution. Til dette formål er der i 2004 etableret Center for Designforskning, der er et samarbejde mellem de to arkitektskoler og de to designskoler. Centret skal bidrage til at opbygge forskningsmiljøer på de to designskoler. Den forskningsmæssige forankring er således ikke for nærværende skrevet ind i designskolernes formålsparagraf.

Ad. 3. Forskningsbudgetterne

Ser man på forskningsbudgetterne for de forskellige institutioner i forhold til andre kerneaktiviteter kan man lave en sammenligning med universiteterne og på den måde etablere et klarere billede af forskningsomfanget på de kunstneriske uddannelser.

Jævnfør bilag 1, er det de to arkitektskoler, Biblioteksskolen og Konservatorskolen der bruger flest midler på forskning set i forhold til de samlede omkostninger. De to arkitektskoler ligger i toppen med forskningsbudgetter, der udgør henholdsvis 20 og 21 pct. af de samlede budgetter. Herefter følger Biblioteksskolen med 18 pct. og Konservatorskolen med 16 pct. De seks musikkonservatorier bruger mellem 7 og 9 pct. af det samlede budget på forskning.

Til sammenligning udgør forskningsbudgetterne på Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Aalborg Universitet, Syddansk Universitet og RUC i størrelsesordenen 34 – 52 pct., altså ganske betydelig over hvad gældende på de kulturministerielle videregående uddannelsesinstitutioner. En forskel, der givet afspejler forskellige balancepunkter mellem behovet for forskningsbaseret set i forhold til uddannelsernes praksisorientering og kunstneriske virksomhed.

Spørgsmålet er så om det kan forventes, at forskningsomfanget på de enkelte institutioner udvikler sig i de kommende år? I forhold til at sikre kvaliteten af de kunstneriske bachelor- og kandidatgrader fremover, er spørgsmålet, hvorvidt institutionernes ressourceindsats til forskning bør udvikle sig yderligere, eller om der er fundet et passende niveau i forhold til at fastholde de andre input til uddannelsernes kvalitet, såsom kunstnerisk virksomhed og praksisorientering?

Hvis man sammenligner institutionernes forskningsbudgetter med universiteternes, kan det konstateres, at forskningen på Kulturministeriets institutioner udgør en mindre andel af de samlede ressourcer end på universiteterne. Spørgsmålet er derfor også, om universiteterne udgør et relevant benchmark for visse af Kulturministeriets uddannelsesinstitutioner, dvs. skal der ske en yderligere omfordeling af ressourcerne til fordel for forskningen eller er der tale om, at forskningsomfanget har fundet det rette niveau for de kunstneriske videregående uddannelser?

Biblioteksskolen ligger som nævnt i top-3 blandt de kulturministerielle institutioners ressourcemæssige forskningsprioriteringer. En pejling af Biblioteksskolens ambitionsniveau for forskningen kan læses af skolens forskningsberetning. Heri fastslås, at

*"Det kan konstateres, at omstillingen fra professionsskole til højere uddannelsesinstitution er stabiliseret og konsolideret. Der er gennem de senere år sket en markant overførsel af ressourcer til forskning og forskerrekuttering. Der har været tale om en meget hastig udvikling med iværksættelse af mange aktiviteter, som har bidraget til at stadfæste og konsolidere Danmarks Biblioteksskole som en betydningsfuld forskningsinstitution både nationalt og internationalt."*⁶

Ambitionsniveauet for Biblioteksskolens forskningsvirksomhed set i forhold til andre kerneopgaver er nok højt, dog på nuværende tidspunkt ikke lige så højt som gældende for universiteterne, men de økonomiske rammer sætter også grænser for, hvor hurtigt omstillingen kan finde sted.

Ad. 4. Tildeling af doktorgrader

Ifølge bekendtgørelsen om doktorgrader ved visse uddannelsesinstitutioner under Kulturministeriet er det kun Biblioteksskolen, de to arkitektskoler samt Konservatorskolen der kan tildele doktorgrader. Dog kan Kulturministeren bestemme, at andre videregående uddannelsesinstitutioner også kan omfattes af bekendtgørelsen.

Reglerne for tildeling af doktorgrader i henhold til Kulturministeriets bekendtgørelse følger i alt væsentlighed den gældende bekendtgørelse for universiteternes tildeling af doktorgrader, herunder at doktorgraden kun kan tildeles, hvis forfatteren ved doktorafhandlingen dokumenterer at have opnået nye forskningsresultater, der i sig selv har bragt videnskaben et væsentligt skridt videre i forhold til det tidligere bedømte.

Der er dog to indholdsmæssige forskelle mellem Kulturministeriets og Videnskabsministeriets bekendtgørelser. For det første skal mindst et medlem af bedømmelsesudvalgene, på Kulturministeriets område, være udefrakommende og gerne fra udlandet, hvilket der ikke er krav om for universiteterne.

Endvidere er rektor på de kulturministerielle institutioner direkte involveret i tildelingen af doktorgrader, blandt andet ved, at rektor udpeger formand for bedømmelsesudvalget, behandler eventuelle indsigelser fra forfatteren ved sammensætningen af bedømmelsesudvalget samt fastsætter nærmere regler for forsvarshandlingen.

For universiteterne er det institutionen, der skal sørge for de ovennævnte forhold idet det fastsættes, at institutionerne inden for rammerne af bekendtgørelsen fastsætter nærmere regler for tildeling af doktorgrader. Der er således tale om en større ministeriel styring af institutionernes tildeling af doktorgrader ved de kulturministerielle uddannelsesinstitutioner end for universiteterne.

Ad. 5. Ansættelsesbekendtgørelse og stillingsstruktur

Ansættelsesbekendtgørelsen omfatter Biblioteksskolen, de to arkitektskoler, Konservatorskolen, Billedkunstskolen og de seks musikkonservatorier. En sammenlig-

⁶ Danmarks Biblioteksskoles forskningsberetning 2005 og forskningsplaner 2006-2008

ning med universiteternes ansættelsesbekendtgørelse viser en række centrale forskelle:

- Lektor- og professorater på universiteter skal opslås internationalt, mens dette krav alene er gældende for professorater på kulturministerielle uddannelsesinstitutioner.
- Flertallet af medlemmerne i universiteternes bedømmelsesudvalg skal være udefrakommende og gerne fra udlandet. På de kulturministerielle uddannelsesinstitutioner er der ingen krav om eksternt flertal i bedømmelsesudvalget, ej heller et internationalt islæt. Til gengæld skal de kulturministerielle institutioner påse, at der er en afbalanceret sammensætning af mænd og kvinder i udvalget.
- Bedømmelsesudvalget på kulturministerielle institutioner skal tage stilling til hvorvidt ansøgeren anses for kvalificerede i kunstnerisk/forskningsmæssig/undervisningsmæssig henseende. Universiteternes bedømmelsesudvalg skal tage stilling til, om ansøgerne besidder de faglige kvalifikationer inden for forskning, undervisning og formidling.

Det er selvsagt ikke overraskende, at de kulturministerielle institutioner adskiller sig fra universiteterne ved at stille krav til ansøgernes kunstneriske kvalifikationer, men der ses også en forskel mellem de to institutionstyper i den betydning det internationale niveau tillægges, og dermed brugen af internationale bedømmelser af ansøgerne, mellem de to institutionstyper. Dette forhold afspejles i de to institutionstypers formålsparagraffer; hvor universiteterne har til opgave at drive forskning indtil højeste internationale niveau, næves det internationale niveau ikke i de kulturministerielle uddannelsesinstitutioners formålsparagraffer.

Kompetenceudviklingen af lærerstaben, der skal lede hen mod en stillingsstruktur for det videnskabelige personale, udgør et væsentligt grundlag for sikring af uddannelsernes forskningsbaseret. De forskellige institutioner er på vej, og nogle er naturligvis kommet længere end andre i denne proces.

På designområdet⁷ sker alle videnskabelige ansættelser ved designskolerne gennem Center for Designforskning. Hensigten er, at centret gennem det aktive forskningsarbejde giver deltagende forskere fra designskolerne mulighed for at kvalificere sig til adjunkt- og lektorstillinger i en universitær stillingsstruktur.

Konservatorskolen⁸ har som mål, at alle fastansatte lærere i løbet af en 10årig periode opnår mulighed for at forske i samme omfang og kvalitet som kendetegnende for universiteterne. Det hedder endvidere, at udviklingen af kvaliteten og kvantiteten af Konservatorskolens forskning skal ske ved at sikre vilkår i tid, faglig udvikling og løn, som modsvarer andre højere uddannelsesinstitutioner. Stillingsstrukturen indføres for alle nyansatte lærere og andre videnskabeligt ansatte. For allerede ansatte lærere gennemføres en frivillig udviklingsplan, hvor den enkelte kan opnå henholdsvis ph.d.- og lektorniveau inden for en rimelig årrække.

Biblioteksskolen⁹ har, med henblik på at sikre kvalificeringen af forskningen og udviklingen af skolens lærerstab, iværksat en række initiativer i forbindelse med uddannelse af forskere. Skolen har blandt andet igangsat et lærer-ph.d.-forløb tildelt efter ansøgning og projektbedømmelse af et bedømmelsesudvalg med et flertal af eksterne medlemmer. Der er tale om en opkvalificering af lærere ansat før 1998, hvor skolen fik status af en højere læreanstalt. Forløbene indebærer 50 pct. forskningstid i 4 år.

⁷ Center for Designforskning, notat vedr. etablering af Center for Designforskning (17. juni 2003)

⁸ Kunstakademiets Konservatorskoles forskningsprogram (2002)

⁹ Danmarks Biblioteksskoles forskningsberetning 2005 og forskningsplaner 2006-2008

Opsamling

Gennemgangen af de forskellige forhold, der henholdsvis regulerer, påvirker og understøtter de kunstneriske videregående uddannelsers forskningsbasering, viser ganske klart, at der ikke kan etableres et entydigt bud på forskning på uddannelserne. Fagets tradition, praksisfelt og pædagogiske værdigrundlag er ligeledes bestemmende for, hvordan det enkelte uddannelsesområde udmønter uddannelsernes forskningsbasering.

Derimod kan der etableres en fælles overordnet ramme for forskningsbaseringen af uddannelserne. En ramme, hvor forskningen indgår i et samspil med den praksisorienterede, kunstneriske virksomhed som grundlag for uddannelsernes kvalitetsudvikling. Dansk Designskoles strategi bygger fx på den tese, at forskning og kunstnerisk virksomhed er to forskellige erkendelsesformer som beriger hinanden.

OECD opererer med en tredelt forskningsdefinition der i forlængelse af ovenstående i forhold til de kunstnerisk videregående uddannelser kan suppleres med en kunstnerisk dimension, således at vidensgrundlaget for de kulturministerielle uddannelser kan beskrives med udgangspunkt i fire erkendelses- og vidensdimensioner.

Ifølge OECD defineres forskning og udvikling som arbejde¹⁰, der er foretaget på et systematisk grundlag for at øge den eksisterende viden, samt udnyttelsen af denne viden til at udtænke nye anvendelsesområder:

- Grundforskning
Virksomhed af original karakter med henblik på at erhverve ny viden og indsigt uden primært sigte på bestemte praktiske mål eller anvendelser.
- Anvendt forskning
Virksomhed af original karakter med henblik på at erhverve ny viden og indsigt - først og fremmest med sigte på bestemte praktiske mål og anvendelser.
- Udviklingsarbejde
Anvendelse af viden med henblik på at fremstille nye materialer, produkter, processer, metoder, systemer eller tjenester eller at forbedre sådanne som eksisterer.
- Kunstnerisk udviklingsvirksomhed¹¹
Kunstnerisk virksomhed af original karakter med henblik på at opnå ny erkendelse og indsigt. Kunstnerisk udviklingsvirksomhed bedømmes på fagets og markedets præmisser og afrapporteres i adækvate former.

Det der karakteriserer den kunstneriske udviklingsvirksomhed er det personlige udtryk, dvs. at den ikke, som forskningen, kan efterprøves af andre med samme resultat. For det andet, at der ikke nødvendigvis kan gives en skriftlig afrapportering, som jo er kendetegnende for forskningen. Fx vil design- og arkitektuddannelserne også omfatte formgiverens personlige udtryk. Og musikkonservatorieuddannelserne vil tage udgangspunkt i musikerens personlige udvikling af sine evner som udøvende musiker eller skabende komponist.

¹⁰ Finansministeriet: "Forskningens Finanslov" (2005)

¹¹ Egen tilvirkning på grundlag af Danmarks Designskoles plan for forsknings- og kunstnerisk virksomhed 2003 - 06

I forlængelse af ovenstående, benævner konservatorierne de formålsbestemte aktiviteter i det daglige som FOKU, netop som udtryk for, at forskning ikke er et dækkende begreb for den udviklingsvirksomhed der finder sted på konservatorierne.

Hvis man tager udgangspunkt i institutionernes egen selvforståelse – som fx beskrevet i forskningsberetningerne og på hjemmesiderne - med hensyn til uddannelsernes balance mellem forskningsbaseret og kunstnerisk virksomhed, kan man for anskueliggørelsens skyld, lave en lineær opstilling med forskning i det ene yderpunkt og kunst i det andet:

Forskning		Kunst	
Bibliotekar	Arkitekt Konservator	Design Musikpædagogik	Musik

I denne opstilling finder man biblioteksuddannelsen i den forskningsbaserede ende af skalaen, mens arkitekt- og konservatoruddannelserne placerer sig hen mod midten, men stadig i den forskningsbaserede ende af skalaen. Designuddannelserne og musikpædagoguddannelserne befinder sig ligeledes et sted i midten, men mere over mod den kunstneriske ende af skalaen. Og endelige finder man musikuddannelserne i den kunstneriske ende af skalaen, jf. ovenstående fremstilling.¹²

Ovenstående lineær opstilling antyder samtidig, at en forskningspolitik for de videregående uddannelser under Kulturministeriet nødvendigvis må have en differentieret tilgang, der netop tager hensyn til de specifikke uddannelsers forskellige videns- og erkendelsestradition, dvs. har forskellige balancer mellem det forsknings- og kunstnerisk/kulturelle grundlag for uddannelserne.

Forskningen og den kunstneriske udviklingsvirksomhed er i forskellig grad og balancer forudsætning for fagets og dermed uddannelsernes udvikling. Spørgsmålet er, om den rette balance er fundet mellem forskning og den kunstneriske udviklingsvirksomhed på alle uddannelsesinstitutionerne?

Der er næppe tvivl om, at uddannelsernes kunstneriske/kulturelle platform udgør et centralt element i uddannelsernes faglige udvikling. Men hvis den kunstneriske udviklingsvirksomhed i for høj grad gøres til et personligt anliggende, ja så kan der være risiko for, at denne videnstradition blokerer for en fælles begrebsverden og udvikling af uddannelserne.

Ligeledes, hvis forskningsbaseret opleves som noget udefrakommende krav, der nødvendigvis må efterkommes, men som ikke i tilstrækkelig grad tages alvorligt, ja så vil denne tilgang til forskning ligeledes være u hensigtsmæssig for uddannelsernes faglige udvikling. På den anden side, er der næppe heller tvivl om, at det vil underminere uddannelsernes faglige grundlag og udvikling, hvis der igangsættes en ureflekteret kopiering af universiteternes forskningstradition på bekostning af den kunstneriske/kulturelle tradition.

Nøglen til den igangsatte udviklingsproces for uddannelsernes forskningsbaseret synes at ligge i en forståelse og respekt for såvel forskningen som den kunstneriske udviklingsvirksomhed betydning for uddannelsernes faglige grundlag.

¹² Den lineære opstilling har til hensigt at afspejle institutionernes selvforståelse i forhold til uddannelsernes forsknings- og kunstneriske grundlag. Der er altså ikke tale om en vurdering af uddannelsernes forsknings- eller kunstneriske grundlag.

BILAG 1

Forskningsbudgetter på de kulturministerielle videregående uddannelsesinstitutioner og universiteter

Der er forholdsvis stor forskel på den andel af de kulturministerielle uddannelsesinstitutioners samlede omkostninger¹³, som relaterer sig til forskning¹⁴. Der synes dog at være en forholdsvis tydelig opdeling, idet de to arkitektskoler, Konservatorskolen og Biblioteksskolen placerer sig i den øvre ende og musikkonservatorierne og designskolerne i den nedre ende med hensyn til forskningens andel af de samlede budgetter.

Til sammenligning opstiller notatet endvidere måltal for forskningsindsatsen på de flerfakultære universiteter under Videnskabsministeriet: Københavns Universitet, Aarhus Universitet, Syddansk Universitet, Aalborg Universitet og Roskilde Universitetscenter. Alle fem universiteter relaterer over 30 pct. af deres omkostninger til forskning. Københavns Universitet bruger den største andel, nemlig 52 pct. Roskilde Universitetscenter, der er den mindste af de medtagne institutioner, bruger 34 pct. af deres midler på forskning, hvilket også udgør den mindste forskningsandel blandt universiteterne. Umiddelbart efter følger Aalborg Universitet, der bruger 35 pct.

Følgende hovedtendenser gør sig gældende:

- Arkitektskolerne, Konservatorskolen samt Biblioteksskolen ligger øverst blandt de kunstneriske videregående uddannelsesinstitutioner med hensyn til andelen af de samlede midler, der relaterer sig til forskning. Forskningsandelen ligger på mellem 16 – 21 pct.
- Musikkonservatorierne ligger lavest i forhold til forskningens andel af institutionernes samlede midler. Forskningsandelen ligger på mellem 7 – 9 pct.
- Universiteterne bruger mellem 34 – 52 pct. af deres samlede midler på forskning.

Der er en stor del af de mere kunstnerisk orienterede uddannelser under Kulturministeriet, der bruger under 10 pct. af deres samlede omkostninger på forskning. Dette gælder for alle seks musikkonservatorier samt for Danmarks Designskole.

¹³ Disse oplysninger er taget fra de enkelte uddannelsesinstitutioners årsrapporter, hvori deres omkostninger er fordelt på hovedformål.

¹⁴ Forskning bliver for musikkonservatoriernes vedkommende forstået som FOKU (forskning, kunstnerisk virksomhed og kunstnerisk udvikling), og de beregnede procentsatser for forskning i dette notat må betragtes som højere end den egentlige procentdel, der udelukkende bruges på forskning.

Fælles for disse institutioner er, at de bruger over 40 pct. af deres midler på uddannelse.

Kunstakademiets Konservatorskole bruger 16 pct. af de samlede bevillinger på forskning og det tilsvarende tal for Danmarks Biblioteksskole ligger på 18 pct. Der er størrelsesmæssigt forholdsvis stor forskel på disse to uddannelsesinstitutioner, idet Danmarks Biblioteksskole med årlige omkostninger på knap 85 mio. kr. må betragtes som væsentligt større end Konservatorskolen, der bruger 25 mio. kr. om året.

De to arkitektskoler har den største forskningsandel i forhold til de samlede omkostninger. Arkitektskolen i Århus bruger 21 pct., mens Kunstakademiets Arkitekt-skole bruger 20 pct. Disse to uddannelsesinstitutioner er samtidig de absolut største målt på samlede omkostninger. Begge har samlede omkostninger for over 100 mio. kr. om året.

Kunstneriske videregående uddannelsesinstitutioner

Danmarks Biblioteksskole		2005
Regnskabs-	Undervisning	33.180.000 kr
oplysninger	Forskning	14.809.000 kr
	Årsværk (ansatte)	138
	Finansårsstuderende	779
	Omkostninger i alt	84.026.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	19.010 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	39 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	18 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Danmarks Biblioteksskole s. 4, 15, 17 samt egne beregninger)

Kunstakademiets Arkitektskole		2005
Regnskabs-	Undervisning	47.305.000 kr
oplysninger	Forskning	31.873.000 kr
	Årsværk (ansatte)	231
	Finansårsstuderende	1.042
	Omkostninger i alt	156.240.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	30.588 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	30 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	20 %

(Kilde: Årsrapport 2005, Kunstakademiets Arkitektskole s. 7, 30, 34 samt egne beregninger)

Arkitektskolen Aarhus		2005
Regnskabs-	Undervisning	41.365.000 kr
oplysninger	Forskning	23.563.000 kr
	Årsværk (ansatte)	165
	Finansårsstuderende	724
	Omkostninger i alt	112.762.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	32.546 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	37 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	21 %

(Kilde: Årsrapport 2005, Arkitektskolen Aarhus s. 4, 19, 21 samt egne beregninger)

Kunstakademiets Konservatorskole		2005
Regnskabs-	Undervisning	9.849.000 kr
oplysninger	Forskning	3.780.000 kr
	Årsværk (ansatte)	36
	Finansårsstuderende	75
	Omkostninger i alt	24.324.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	50.400 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	40 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	16 %

(Kilde: Årsrapport 2005, Det Kongelige Danske Kunstakademi, Konservatorskolen s. 5, 24, 27 samt egne beregninger)

Kunstakademiets Billedkunstskoler		2005
Regnskabs-	Undervisning	16.931.000 kr
oplysninger	Forskning	4.553.000 kr
	Årsværk (ansatte)	55
	Finansårsstuderende	183
	Omkostninger i alt	41.292.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	24.880 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	41 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	11 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Kunstakademiets Billedkunstskoler s. 7, 27, 30 samt egne beregninger)

Danmarks Designskole		2005
Regnskabs-	Undervisning	37.057.000 kr
oplysninger	Forskning	4.974.000 kr
	Årsværk (ansatte)	103
	Finansårsstuderende	568
	Omkostninger i alt	82.137.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	8.757 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	45 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	6 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Danmarks Designskole s. 4, 20, 23 samt egne beregninger)

Det Kongelige Danske Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	33.102.000 kr
oplysninger	Forskning	6.087.000 kr
	Årsværk (ansatte)	96
	Finansårsstuderende	362
	Omkostninger i alt	68.489.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	16.815 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	48 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	9 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Det Kgl. Danske Musikkonservatorium s. 6, 19, 22 samt egne beregninger)

Det Jyske Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	24.848.000 kr
oplysninger	Forskning	4.426.000 kr
	Årsværk (ansatte)	82
	Finansårsstuderende	317
	Omkostninger i alt	53.371.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	13.962 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	47 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	8 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Det Jyske Musikkonservatorium s. 4, 30, 32 samt egne beregninger)

Det Fynske Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	10.849.900 kr
oplysninger	Forskning	1.975.700 kr
	Årsværk (ansatte)	35
	Finansårsstuderende	145
	Omkostninger i alt	22.101.400 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	13.626 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	49 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	9 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Det Fynske Musikkonservatorium s. 5, 28, 30 samt egne beregninger)

Nordjysk Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	8.984.000 kr
oplysninger	Forskning	1.470.000 kr
	Årsværk (ansatte)	30
	Finansårsstuderende	88
	Omkostninger i alt	18.350.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	16.705 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	49 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	8 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Det Fynske Musikkonservatorium s. 8, 24, 28 samt egne beregninger)

Vestjysk Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	8.566.700 kr
oplysninger	Forskning	1.339.200 kr
	Årsværk (ansatte)	29
	Finansårsstuderende	110
	Omkostninger i alt	20.583.400 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	12.230 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	42 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	7 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Vestjysk Musikkonservatorium s. 6, 21, 23 samt egne beregninger)

Rytmisk Musikkonservatorium		2005
Regnskabs-	Undervisning	17.368.000 kr
oplysninger	Forskning	2.495.000 kr
	Årsværk (ansatte)	64
	Finansårsstuderende	213
	Omkostninger i alt	35.790.000 kr
	Forskningsmidler pr. finansårsstuderende	11.741 kr
	Undervisning som % af samlede omkostninger	49 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	7 %

(Kilde: Årsrapport 2005 for Rytmisk Musikkonservatorium s. 5, 30, 34 samt egne beregninger)

Universiteter

RUC		2005
Regnskabs-	Uddannelse	179.443.000 kr
oplysninger	Forskning	192.922.000 kr
	Årsværk (ansatte)	858
	Antal Studerende pr. 1/10 2005	8.267
	Omkostninger i alt	572.726.000 kr
	Forskning pr studerende	23.336 kr.
	Uddannelse som % af samlede omkostninger	31 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	34 %

(Årsrapport 2005 for Roskilde Universitetscenter s. 13, 24 samt egne beregninger)

AAU		2005
Regnskabs-	Uddannelse	438.900.000 kr
oplysninger	Forskning	497.500.000 kr
	Årsværk (ansatte)	2.141
	Antal Studerende pr. 1/10 2005	7.508
	Omkostninger i alt	1.433.800.000 kr
	Forskning pr studerende	66.263 kr.
	Uddannelse som % af samlede omkostninger	31 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	35 %

(AAU Årsrapport 2005 s. 51, 59 samt egne beregninger)

KU		2005
Regnskabs-	Uddannelse	1.518.753.000 kr
oplysninger	Forskning	2.048.680.000 kr
	Årsværk (ansatte)	5.451
	Antal Studerende pr. 1/10 2005	32.656
	Omkostninger i alt	3.912.064.000 kr
	Forskning pr studerende	62.735 kr.
	Uddannelse som % af samlede omkostninger	39 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	52 %

(Årsrapport 2005, Københavns Universitet s. 26, 59 samt egne beregninger)

AU		2005
Regnskabs-	Uddannelse	927.200.000 kr
oplysninger	Forskning	1.358.000.000 kr
	Årsværk (ansatte)	3.662
	Antal Studerende pr. 1/10 2005	20.176
	Omkostninger i alt	2.413.500.000 kr
	Forskning pr studerende	67.308 kr.
	Uddannelse som % af samlede omkostninger	38 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	56 %

(Årsrapport 2005, Aarhus Universitet s. 40, 42 samt egne beregninger)

SDU		2005
Regnskabs-	Uddannelse	651.286.000 kr
oplysninger	Forskning	682.727.000 kr
	Årsværk (ansatte)	2.144
	Antal Studerende pr. 1/10 2005	12.534
	Omkostninger i alt	1.497.051.000 kr
	Forskning pr studerende	54.470 kr.
	Uddannelse som % af samlede omkostninger	44 %
	Forskning som % af samlede omkostninger	46 %

(Årsrapport 2005, Syddansk Universitet s. 21, 30 samt egne beregninger)